

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 8 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 1.

Bismarck.

»Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo«, Ha nem tudom megindítani az egeket, meg rázom a poklot. Ez a mondat állott a Bismarck író asztalán aranyba vésve, ezt nyomatta minden könyve címlapjára, ez adja meg a kulcsot az ő jelleméhez.

Erőszakkal nem lehet dirigálni az eget, de a pokol szellemeit könnyű felidézni, s így csak természetes, hogy a vér és vas embere sokszor innen szerezte szövetségeseit a gyors siker érdekében.

Protestáns volt, s amit dajkameseként szoktak regélni a katolikusokról, kiknek oly fanatikus ellensége volt, ő maga egész életében azt az egyetlen elvet valósította meg, hogy a cél szentesíti az eszközt.

Egyetlen célja volt a német egység. Ennek megveti az alapját »fél hazarúlásban«, folytatja a »kulturkampf« felekezeti gyűlölködésében és három, Dánia, Ausztria és Franciaország elleni véres háboruban, melyeknél még a sürgöny szöveg megváltoztatása sem okoz neki gondot.

A cél eléri. A németység egy lett s ő nagy ember. Mi tette nagygyá? A siker talán? Nem! A siker csak felkapottá teszi az embert, a nagysághoz belső érték kell s ha ez meg van, nem függ a sikertől a nagyság.

Kopernikus, Galilei, Lavoisier, Sze-

melveisz félreértve, elítélve voltak koruk által, nevük még is örökre fenmarad, Bismarckot sem sikerei teszik nagygyá.

Végtelen energiája, éles körültekintése, gyors felfogása, melylyel a jövőbe tekint, s melylyel évtizedekkel előz meg másokat, rajongó hazaszeretete, ez tette nagygyá.

Mint kolosszus emelkedik ki kartársai közül, elfedve császárait is és mikor feltekint a tömeg erre a kolosszusra, ugyan ki törődne vele, hogy mennyi tiprott jogon, mennyi vér és könnyön épült e kolosszus.

Nagy ő a világ szemében, mert nagy dolgot művelt és eszközeit elfedi a siker.

Talán csak a Napoleon halála tett olyan mély hatást mindenfelé, mint a Bismarcké.

Dániának eszébe jut majd Bismarck első sikere, mely Schleswig-Holsteinről való lemondásra kényszerítette Hamlett hazáját. Ausztriában megújul Königrätz emléke, Franciaországban felsajdul Metz, Sedan és Páris sebe és a Rothschildok sem felejtik el annak a nevet, kinek szavára Páris kapitulációjakor ájultan rogyott a földre a Rotschild-ház főnöke a hadisarcz hallatára.

A Kvirinál is mély gondolatokba merül. Bismarck győzelme szerezte meg neki Rómát, halála nem mementó-e? A vér és vas letűnt — nem éled-e fel a jog?

A Vatikánba is eljut a vaskanczellár halálhíre. XIII-ik Leo ismerte őt jól. Mikor trónra lépett, ennek az embernek öklét látta felemelve egyháza ellen és ezt az öklöt látta össze téve szépen Canos-

sában. Eszébe jut XIII-ik Leonak a kulturkampf minden borzadálya. A becsukott templomok, bebörtönzött püspökök, elüzlött szerzetesek s a vérig zaklatott hivek. Eszébe jut és elvonul előtte mint sötét kép, melynek folytatásaként látja szervezve a német katolikusokat, döntő befolyásu párttal a parlamentben és erős katolikus öntudattal a társadalmi téren.

És nem fog fájni az agg pápának Bismarck emléke.

Vissza gondol ennek a vasembernek rettenetes erejére amint egy világrész felett rendelkezik, mint annak ura. Látja mint dőlnek össze intésére ősi trónok, mint épít azokból egyet, látja, mint fullaszt vérbe két országot, mint működik akaratára a vér és vas, hogy politikáját érvényre juttassa és látja megtörni ezt az erőt az egyház szikláján, melyet alá nem moshat a vér, meg nem dönthet a vas, látja egyszer leverve ezt a rettenetes erőt, mikor a katholicizmus ellen támadt és rá mutathat a vasember koporsójára azzal a szóval: egyedül az Isten nagy.

Bátor mameluk.

Engedy Lukács július 31-én Dorozsmán beszámolót mondott, a mely igen tartalmas és politikai viszonyainkat tekintve, fölülte érdekes. A beszéd tartalmát a következőkben foglaljuk össze:

Azzal kezd, hogy nem számolhat be oly tevékenységről, a mely kellő arányban állana az országnak számos és égető szükségletével. Az ok: az osztrák helyzet, mely immár három év munkásságát teljesen meddővé teszi. Ausztria most újabb provizóriumot akar kötni, ezt

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A Grimsel és az Aar völgye.

Irtá: Dr. Székely István, egyetemi tanár.

Svájc postakocsi közlekedése a Rhône-glecsernél fut össze. Itt egyesül a Gotthárd felől jövő Furka-ut, a Rhône-völgyi út és a berni alpokba vezető Grimsel-ut. Valamennyi remeke az utépítésnek és a mellett elragadó kilátást nyújt a wallisi és berni hegyóriásokra.

Andermattból a Furka-szoroson (2436 m.) át a Rhône-glecsér közvetlen szomszédságában vezet a nagyszerű kanyargós országút. Felmenet gyönyörű kilátás nyílik a Sz.-Gotthárd és Galenstock havas csúcsaira s glecsereire, valamint a Galenstocknak toronyalakú hegyek és szaggatott előhegyeire. Magasan a hegyoldalon táviró oszlopok huzódnak, melyek a Gotthárd- és Furka-szoros erődítményeit összekötő katonai utnak irányát jelzik. A meredek szerpentin-uton a kocsi csak lassu lépésben halad felfelé. Kocsisunk nem is biztatta lovait, hanem nyugodtan ujságot olvasott a fokon. Nem vagyok ugyan az állatvédő egyik tagja, de mégis megszántam a szegény párakat s leszállva a kocsiról rövidebb gyalog uton mentem fel a hágótetőig. A kocsi csak nagy sokára ért utól.

A Furka-hágó tetején egyszerre teljesen megváltozik a panoráma. Jobbról a berni alpok szakadozott keleti csúcsai, balról és szemben a wallisi alpok hófehér ormai alkotnak remek

körképet. Az ut meredek sziklafalon kanyarog le a Rhône bölcsojébe, egy-két kilométer hosszú, szűk és mély katlanba. A katlan szemközti végén (Gletschnél) ismét hatalmas kigývonalakban emelkedik fel az út a (2164 m. magas) Grimsel-hágóra, mely a Rhône völgyéből a Hasli-thalba és ezen át a berni felföldre vezet. Utközben minden fordulónál ráesik tekintetünk a páratlanul szép Rhône-glecserre, míg a háttérben leskelődő csúcsok egyre jobban kiemelkednek s eltörpítik az előtérnek alulról megbámult hegyeit.

Gyönyörű időnk volt a Grimselre felfelé menet; de amint a tetőhöz közeledtünk, a Grimsel-szorosról sűrű füst gyanánt tódultak elő a fellegek. A tetőre érve belejutottunk a felhőbe és egyuttal fagyos szél csapott meg bennünket. Sietve öltöttük fel köpenyünket. Az ut mellett 2—3 méter magasságban álló és csaknem minden irányban messze elterülő hórétteg megmagyarázta a hideg szelet. Ahol a szikla kilátsozott, simára köszörült hullámos felülete a hajdani glecsér-surulás nyomait mutatta. Amint a felhő körülöttünk tisztult, kietlen sziklavölgyben találtuk magunkat, melyben az út lassankint lefelé ereszkedett. Egy erősebb szélroham hirtelen kiséperte a völgyből a felhőt és nekünk szemünk-szánk elállott. Mellettünk a hegynyereg alján nagyocska (néhány száz holdnyi) tó terült el, melynek legnagyobb részét uszó jég fedte. A környező hegyoldalak több méter vastag hóréttege belenyult a tóba és kicsiben a grönlandi partok képét varázsolta elébünk. A felhődarabok

újra ráültek a tóra és megint elfedték előlünk e ritka látványt, melyet azontul csak a felhő szakadékain keresztül sikerült még egyszerű kétszer megpillantani.

Azt hittük, hogy a vendéglő (Grimsel-hospiz), hol az éjet tölteni szándékoztunk, közel van; de csalódtunk. Pedig lábaink már nagyon vágytak a pihenés után. Egyik társunk, ki előző nap gyalog ment át a Gotthárd-uton és kinek lába a Furka-szorostól tartó gyaloglás, fel- és lemászás következtében felhólyagzott, váltig bizonyított, hogy milyen oktalanság volt a hospiz-ot oly messze építeni. Végre kiértünk a felhőből, s a felhő alatt kietlen, de vadságában is remek völgykatlan szélén találtuk magunkat, melybe a ráboruló felhő sötét árnyat vetett. Mintegy 300 méter mélyen a katlan fenekén két kis tónak tükre csillogott, melyek mellett megpillantottuk vágyaink célját, a hospiz-ot, hová remek kanyarulatokban kigýzott lefelé az út. Tisztában voltunk vele, hogy ezen az úton le kell mennünk, bármint tiltakoznak is fáradt lábaink; mert a hegy tetején csak nem hálhatunk, kivált ilyen grönlandi körülmények között. Lefelé indultunk tehát s akarva nem akarva átengedtük magunkat a lábaink előtt elterülő fonségesen vad alpesi panoráma élvezeteinek. Csak gott-hárdjáró társunknak nem volt érzéke a panoráma iránt; minden kedvét elvették sebesült lábai.

Nagy nehezen mégis eljutottunk a hospizhoz, melynek csakhamar még két nevezetességét fedeztük fel; egyik az, hogy szerfölött drága, másik az, hogy benne ittuk a legremekebb

azonban kizárja az 1867. évi XII. törvénycikk és kizárja az ideiglenes törvény, mely határozott időhöz köti (ez év december 31.) az önálló rendelkezés szükségét. Az újabb provizóriumot Enyedy oly károsnak véli összes gazdasági és pénzügyi helyzetünkre, hogy ezt a szándékot leghatározottabban ellenezné. Mindezeket általánosságban jelenti ki, azután megjegyve, hogy a következő fejtegetésekben egyéni nézetét adja elő, rámutat azokra a pozitív alkotásokra, a melyek révén Magyarország kibajodhat az ausztria okozta bonyodalomból. Ő a gazdasági önállóság híve, de önálló rendelkezés formáját az önálló rendelkezés tartalma nélkül, önálló vámterületet vámsorompó nélkül nem fogadhat el. Ez fából vaskarika. Az ilyen kereskedelmi szerződés tulajdonképpen nem volna egyéb, mint az eddigi vámszerződés, vagyis vámunió az 1867. XII. törvénycikk alkotmányjogi garanciái nélkül. A kik a kereskedelmi szerződés megkötését Ausztriával ugy kontemplálják, hogy abban csak elméletileg álljunk mi az önálló vámterület alapján, a nélkül azonban, hogy magunkat Ausztriától gazdaságilag függetlenítsük, vámsorompók által különválasszuk, azok tulajdonképpen nem kereskedelmi és vámszerződést akarnak létrehozni Ausztriával, hanem azok egy kereskedelmi és vámszerződés formája és ürügye alatt provizóriumot akarnak és pedig provizóriumot hosszú időtartammal, talán 1903-ig, a mikor a nemzetközi kereskedelmi szerződések lejárnak. Ezt a megoldást nem tartja őszintének, sőt nem tartja megengedhetőnek, mert ez egy rejtett, elpalástolt provizórium, a melyet még rosszabbnak és az országra károsabbnak tart, mint egy nyíltan és őszintén bevallott rövidebb provizóriumot. Az 1867. törvény gazdasági önállóságáról szól. Ez egy jelszó, a melynek tartalmát Enyedy a következőképpen adja meg: Mielőtt a provizóriumot rendező törvény érvénye lejár, a magyar törvényhozás önállóan az 1867. XII. t.-cz. nemesak betűjének, de szellemének is megfelelő, olyan törvényt hozzon, a melyben a kormány záros határidő kifizetésével, a mely záros határidőnek 1900 dec. 11-ikén tul kinyulnia nem szükséges, arra utasítatik, hogy gondoskodjék: 1. a magyar hitelügyek kielégítéséről az önálló magyar bank fölállításával; 2. az önálló magyar jegybank kapcsolatával önállóan rendezze a valutát egészen a kész fizetések fölvételéig; 3. terjessze elő törvényjavaslatait az ugynevezett fogyasztási adók rendszerének önálló megállapítása iránt; 4. állítson föl az ország határain vámsorompókat és lépjen érintkezésbe az

vizet Svájcban. Vacsora után megpróbáltunk egyet sétálni, de a hideg visszakergetett a szobába.

A hospizhoz közel folyik az Aar folyócska, mely oda nem messze ered a berni alpok keleti részében. Ennek völgyében folytattuk másnap utunkat. Az Aar folytonosan mély sziklamederben folyik, jobban mondva zuhog lefelé. A sziklameder néha egész hasadékká szűkül. Az ut mindenütt követi a folyó medrét, de sokszor csak nagy kanyargással tud vele lépést tartani. Két oldalt festői változatosságban emelkednek a kopár sziklafalak, telve gazdag patakokkal, vizesekkel és kőomlásokkal. A völgyekben és a szomszédos sziklák mögött fel-felülük havas fejük a környék csucai. Lassankint elérünk a fenyvesek tájaira, melyek szelidebbé és regényesebbé teszik a völgyet.

Az Aar völgyének három természeti nevezetése a Handeck-vizesés (Handeckfall), az Aar-hasadék (Aareschlucht) és a Reichenbach-vizesés (Reichenbach-fälle). Az Aar medre, mely mindenütt rohamosan ereszkedik; egyszer csak, éppen egy szűk hasadékban, hirtelen 75 métert esik. A folyó, mely majdnem akkora, mint a mi Körösünk nyáron, elveszti maga alól a talajt és függélyesen beleesik a 75 m. mélységbe. A víz 10—20 méternyire tömören esik, de azután szétporzik és felhőbe burkolja a környéket. Napos időben e felhőben remek szivárvány látható. Hogy a hatás nagyobb legyen, éppen a vizesésbe szakad belé oldalt egy gazdag hegyi patak és omlik vele együtt a szűk gödörbe. Az ember elborzad, ha felülről az országuatról e vizesésbe pillant. A sötét mélységben kavargó és bömbölő a leomló víztömeg s a simára mosott

oszlók kormányral egy tarifális vámszerződés megkötése iránt.

A beszámoló további részében megokolja mindeme szabályok szükségét s megjelöli azokat a módokat is, a melyek megvalósíthatók nagyobb rázkódtatások nélkül, kiszámíthatatlan nagy javára az országnak.

A helyzet. Bécsben ismét fölmerül az a hír, még pedig jól informált politikai körökben, hogy Thun gróf miniszterelnök Kaizl pénzügyminiszterrel a jövő hét során Budapestre utazik, hogy Bánffy báróval tárgyalást kezdjenek a provizórium meghosszabbításáról. És Budapestről Thun gróf egyenesen Ischlbe készül, hogy újra jelentést tegyen a császárnak a helyzetről. Közben a belügyminisztériumban új alapelveken dolgoznak a nyelvkérdés rendezésére. E czélból a minisztérium a hatóságoktól statisztikai adatokat kért, amelyeket föl fognak használni az alapelvek megállapításánál. Egy további hír jelenti, hogy a minap tanácskozások voltak az új csehek vezérférfiaival. A kormány meg akarta tudni, hogy nem tennének-e újabb engedélyt a csehek. A kormány ugyanis attól fél, hogy szétugraszta a többséget az új alapelvekben. Mert a csehek el vannak szánva, hogy ellenzékbe mennek, ha Thun gróf valamit tesz ellenök. Azonban a többség korántsem olyan szilárd, mint általában hiszik. Ha a csehek a délszlávokkal kilépnének is a többségből, a lengyelek és a katolikus néppárt mindenestre támogatná a kormányt. De parlamenti munkáról akkor sem lehetne szó, mert a csehek mindjárt megkezdenék az obstrukciót. Azt mondják, a minisztertanácsban most sürgősen vitatják a cseh-német kiegyezés problémáját, különösen Baerenreither serénykedik a béke művén.

Kath. nagygyűlés.

A budapesti kath. kör mozgalmat indított az iránt, hogy az országban létező s több százra menő kath. köröket országos szervezetbe egyesítse. Ez ügyben aug. 23-ra kongresszust hívott egybe a fővárosba, melyre minden kath. kör 4 tagot

és mélyen kivájt sziklameder fogalmat nyújt az erőről, melylyel e roppant víztömeg lezuhog.

Másik érdekes pontja az Aar völgyének az Aar hasadék, mely Innertkirchen és Meiringen közt fekszik. Innertkirchen felől a mostani széles völgy hajdan havasi tó lehetett, melybe az Aar beleömlött s melyből Meiringen felé a völgyet elzáró 3—400 méter magas hegygáton keresztül lefolyt. Ebben a hegygátban a folyó lassankint 3—400 méter mély hasadékot vájt, melyen az egykori tó vize lefutott. E girbögörbe szikla-hasadékban hömpölyög most az Aar, néhol két méterre összeszorítva mintegy két kilométernyit uton. A barlanghoz hasonló szűk hasadékban, mely felett néhol a sziklák egészen összezáródnak, az emberi kéz a zuhogó víz felett karzatot épített, s az utas 50 centimes-ért végig kísérheti az Aar földalatti pályáján.

Meiringen mellett szakad az Aarba, a Reichenbach nevű vízdús hegyi patak, mely amint a 4—500 méter magas meredek hegyoldalon az Aar völgyébe lerohan, szintén három pompás vizesést alkot egymás felett. Leggyönyörűbb a felső vizesés, melyet becsülnök 40—50 méter magasra. A patak egy hasadékból mint valami csőből tör elő, estében szétporzik és folytonos esőt csinál a vizesés körül.

Az Aar folyó, miután Meiringent, a csinos nyaralótelepet és turista-központot elhagyja, belefolyik a brieni tóba, majd Interlakennél a thuni tóba és a Rajnában végzi pályafutását. Minden tekintetben egyike Svájc legérdekesebb folyóinak. Völgyét Haslithalmak nevezik, Mi egészen Interlakengig kísértük, hol eltávoztunk tőle a berni Oberland felé.

küldhet. Ez ideig mintegy másfélszáz egyesület körülbelől 500 küldöttet jelentett be a szervező gyűlésre.

De mivel a gyűlés nem csak a kath. körök országos szervezetével fog foglalkozni, hanem sok más, a kath. egyleti életbe vágó dologgal is, a gyűlés összehívói általánossá tették a nagygyűlést s erre vonatkozólag a következő felhívást intézték a kath. közönséghez:

Felhívás.

A Kath. Körök és Olvasó-egyesületek Országos Szövetsége ügyében kiadott felhívásunkat a testvér-egyesületek meleg lelkesedéssel, nagy érdeklődéssel karolták fel, mintegy 150 egyesület mondotta ki csatlakozását az Országos Szövetséghez s mintegy 500 képviselőt jelentettek be az alakuló nagygyűlésre.

Az augusztus 23. és 24-dikén tartandó nagygyűlésen tehát meg fogjuk alakítani az Országos Szövetséget, hogy egyesülve, egymással közös eszközökkel haladhassunk kitűzött célunk felé, hogy egy központi szervezetet alkossunk meg, mely vezetni fogja ezután a katolikus társadalmi munkát, társadalmi tevékenységet.

A kath. körök augusztusi nagygyűlése azonban az Országos Szövetség megalapításán kívül ki fog terjeszkedni a kath. egyesületi élet egyéb nagyfontosságú kérdéseire is, melyek legelső sorban érintik kath. egyesületeinket, melyek legelső sorban érdeklik manapság a magyar kath. társadalmi életet.

És éppen ezért a kath. körök augusztus 23. és 24-ikén tartandó nagygyűlésén a katolikus körök hivatalos képviselőin kívül szívesen látunk mindenkit, meghívjuk erre Magyarország katolikusait, hogy mennél nagyobb számban legyünk jelen e nagyfontosságú kérdések tárgyalásánál, hogy mennél nagyobb számban tegyünk tanúságot a bennünk élő lelkesedésről, katolikus öntudatról.

Jöjjenek tehát mennél többen Magyarország katolikusai erre a nagygyűlésre, legyen az impozáns nyilatkozása a keresztény Magyarország iránt érzett lelkesedésünknek.

A résztvenni kívánóknak augusztus 10-éig lehet jelentkezni a Budapesti Katolikus-Kör irodájában (Budapest, Molnár-utca 11.)

Budapest, 1898. július 26.

A Budapesti Katolikus Kör.

Értesítések.

1. A fentebbi felhívás szerint a nagygyűlésen a kath. körök képviselőin kívül mindazok részt vehetnek, kik kath. egyesületi ügy iránt érdeklődnek. Nagyon természetes, hogy az Orsz. Szövetség ügyében szavazattal csakis a kiküldött képviselők birhatnak. A részt venni kívánók aug. 10-éig jelentkezhetnek a budapesti Katolikus Körnél (Molnár-utca 12.) ekkor küldjük szét a tagsági jegyeket, melyek a belépő jegyek lesznek a nagygyűlésre.

2. Az utazás megkönnyítése végett az iroda folyamodott kedvezményes jegyekért a m. kir. államvasutakhoz, a déli vasut és a Duna-gőzhajózási társaság igazgatóságához. A kedvezményeket valószínűleg meg fogjuk kapni. A kik e kedvezményt igénybe akarják venni, szintén aug. 10-éig jelentsék be ezt — megjelölve, hogy mely vasuti vagy hajóállomáson szállanak fel — a Kath. Kör irodájában.

3. Gondoskodni fognak a vidékről jövő tagok elszállásolásáról is. A szegényebb ellátásuk részére lesznek kedvezményes lakások is. A kik ezt igénybe akarják venni, szintén augusztus hó 10-éig jelentkezhetnek, megjelölve, mely naptól meddig kívánják a lakást.

4. Egyéb kedvezményről s részletekről a részletes program fog tájékoztatást adni, melyet legközelebb fogunk közölni.

Biharvármegye közügyei.

Közigazgatási bizottság ülése.

A vármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta rendes havi ülését.

Jelen voltak: dr. Beöthy László főispán elnöke alatt: Szunyogh Péter alispán, dr. Wallner Ödön tb. t. főügyész, Hrenyinszky Károly árvaszéki elnök, dr. Popovits György t. főorvos, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Szilvássy Alajos pénzügyigazgató helyettes, dr. Perjessy Mihály kir. ügyész, Gyurkovits Cornél kir. főmérnök, id. Gálbory Sámuel, Hegyessy Márton, id. Markovits Károly és Szabó József, valamint alispáni előadókként: Baranyi András, Keszthelyi Zoltán és dr. Czifra Kálmán aljegyzők.

Az alispán havi jelentése.

E szerint a lefolyt július hónapban volt: 10 tiszta, 10 felleges és 11 esős nap. A hőmérsék maximumát 14-én + 38.2 Cels^o-nál, minimumát pedig 19-én + 11 Cels^o-nál érte el. Az átlagos hő + 22.5 Cels^o volt.

Uralkodó kórokként valamennyi járásban az emésztő szervek bántalmai s váltó láz fordultak elő.

A közegészségügyi állapot kedvezőlenebb volt mint az előző hónapban, ugyanis a hivatalos orvosok 4684 beteget gyógykezelték és így 235-el többet mint júniusban.

A heveny fertőző kórok közül:

1. a roncsoló toroklob 7 járás 12 községben fordult elő; beteg volt 18, gyógyult 14, elhalt 1, ápolás alatt maradt 3.

2. kanyaró 9 járás 16 községben fordult elő; beteg volt 225; gyógyult 202, elhalt 3, ápolás alatt maradt 20.

3. vörheny 2 járás 3 községben fordult elő; beteg volt 14, gyógyult 3, elhalt 6, ápolás alatt maradt 5.

4. Hólyagos himlő 4 járás 9 községében fordult elő; beteg volt 15, gyógyult 8, elhalt 2, ápolás alatt maradt 5.

5. Hökhurut 4 járás 7 községében fordult elő; beteg volt 30, gyógyult 3, elhalt 9, ápolás alatt maradt 18.

6. Hasi hagymáz 2 járás 3 községében fordult elő; beteg volt 5, gyógyult 3, elhalt 2.

7. Fültő mirigylob 3 járás 3 községében fordult elő, beteg volt 4 s ezek meggyógyultak.

8. Agygerinczhártyalob 2 járás 3 községében fordult elő; beteg volt 5 s mind ápolás alatt maradtak.

9. Vérhas 1 járás 2 községében fordult elő; beteg volt 2 s ezek ápolás alatt maradtak.

Orvosrendőri bonczolat megejtetett 8 öngyilkos, 4 hirtelen kimult, 1 külerőszak folytán s 3 egyéb okból elhunyt egyén hulláján.

Törvényszéki bonczolat 12 esetben eszközöltetett.

A kir. ügyész havi jelentése.

E szerint a nagyváradi kir. törvényszék fogházában július hónap folyamán letartóztatva volt 361 férfi és 63 nő; a hónap végén letartóztatva maradt 276 férfi és 42 nő.

A rabkórházban ápolatott 12 egyén; halálozás nem történt.

A munkakeresmény 137 frt 41 krt tett ki.

A kir. pénzügyigazgató jelentése.

E szerint a folyó évi július hónapban befolyt:

egyenes adók címén . . .	23.396 frt 48 ¹ / ₂ kr.
hadmentességi díj címén . . .	111 frt 54 kr.
jogilleték és díjak címén . . .	20.353 frt 33 kr.
fogyasztási és italadók cz. . .	203.019 frt 16 kr.
betegjövődék címén . . .	20.041 frt 82 kr.
dohányjövődék címén . . .	98.015 frt 17 ¹ / ₂ kr.

Július hónapban házadó mentesség 31 esetben, fizetési halasztás 5 esetben engedélyeztetett.

A személyi ügyeket illetőleg a jelentés szerint Papp Miklós p. ü. igazgató 6 heti szabadságát f. évi jul. 17-én kezdte meg s távolléte ideje alatt a pénzügyigazgatóság vezetését Szilvássy Alajos p. ü. ig. helyettes vette át; továbbá Németh István segédtitkár a trencsényi p. ü. igazgatóságtól Nagyváradra, Sopronyi Alajos irodatiszt a makói kir. p. ü. igazgatósághoz áthelyeztettek, utóbb nevezett helyére pedig Litzmann József kezelési gyakornok neveztetett ki irodatisztáé.

Arany László halála.

Arany János fia, az Arany család utolsó sarja, ma délelőtt 10 óra 10 perczkor, egy heti haldoklás után jobb létre szenderült. Hogy a katasztrófa ily későn következett be, az Arany bámulatosan conservált szervezetének tulajdonítható. Egy hét óta injectiókkal tartották ébren a beteg szív működését, de vasárnap már azok sem használtak. A beteg elvesztette eszméletét, nem ismert meg senkit, majd beszélő képességét is elvesztette. A táplálékot is állóvetek alakjában lehetett csak bevinni testébe. Hétfőn reggel már egyre akadozott a szív működés, hanyatlott az erő s fél-halál fél-álom állapotában szendergett a beteg érzéketlenül. Tíz órakor már alig volt az érítés érezhető, pár percz alatt aztán végkép elcsendesült a szívdő. Az özvegy, ki tegnap valamivel jobban lett, a szomorú hírre bezárkózott halottjával a a szobába s nem bocsát be senkit.

Az elhunyt egy cycluson át a szalontai kerületet képviselte. Másodszori megválasztása alkalmával sok visszaélést követtek el érdekében s e miatt lemondott a mandátumról. Mint költőnek legkiválóbb alkotása a pályakoszorúzott *Déli bábok hőse* cz. verses elbeszélése.

Arany László jellemzésére, akit mindenki rideg, zárkózott embernek ösmert, itt közlünk egy pár apróságot:

Mikor tíz évvel ezelőtt a Magyar Földhitelintézet új portást fogadott, Aranynek feltűnt, hogy Tischler új esztendőnként nem állít be hozzá s a többi igazgatókhoz boldog újévet kívánni, mint elődje. Aranynek ez a komoly büszkeség nagyon imponált, s egy új év alkalmával aztán ő ment le a portásnak három tizes kíséretében boldog újévet kívánni, s ezt azóta minden újévkor megtette.

Nagyon szeretett a budai hegyek között sétálni. Egyedül járkált, gondolataiba merülve s irodalmi dolgain csiszolgatva, melyeket azonban nem adott ki. Egy ily sétája alkalmával talált a János-hegyen egy sovány kóbor kutyát. Egész nyáron napról napra tömött zsebbel ment aztán délutáni sétáira s jól tartotta a kutyát, s mikor az aztán eltűnt, egészen megszorodott, hogy vissza kellett hoznia csomagját.

Pár évvel ezelőtt történt, hogy az intézet egyik fiatal tisztviselőjét egy politikai izü színházi tüntetés miatt a rendőrség elítélte. Az illető másnap remegve ment a szigorú igazgató elé jelentkezni. Arany elbeszélte magának az esetet, aztán azzal vigasztalta meg: »Hja, kérem, dicsőség bajjal jár! Engem diák koromban kétszáz pengőre ítéltek.«

Visszavonultságának, komorságának egyik oka gyermektelen házassága volt, másik oka sükketsége, mely évek óta kinozta s gyógyíthatatlan maradt. Ezért kerülte a társaságot is.

Temetése a Magyar Földhitelintézet pa-

lotájából (V., Bálvány-utca 7. sz.) szerdán délelőtt lesz. A gyászbeszéd tartására Szász Károly superintendenst kérték föl.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Uj kanonok.** Király Ő Felsége a munkácsi gör. kath. székeskáptalanban megüresedett utolsó kanonokságra Somlyay Mihály tiszteletbeli kanonok és biri-i lelkészt nevezte ki.

* **Porziunkula búcsu.** Ünnepe van ma a Szent Ferenczrendi kapuczinus atyáknak, Porziunkula ünnepe alkalmából. Délelőtt 10 órakor ünnepélyes szent mise, majd predikáció lesz a kapuczinusok templomában. A búcsun évenként sokan szoktak jelen lenni s így bizonyára ma is nagyszámu hívő vesz részt az ünnepélyen.

* **A debreczeni búcsu.** Debreczenből írja levelezőnk: Templomunk védőszentjének, *Szent Annának* ünnepe alkalmából, vasárnap tartott meg ünnepies istentisztelettel a búcsu. Délelőtt 9 órakor Wolafka Nándor dr. v. püspök fényes segédlettel mondott misét, mi alatt műkedvelőkből álló ének- és zenekar adta elő Führer hatásos Es dur miséjét. Az énekkar tagjai: Artimovics Antalné, Csapó Etelka, Raics Erzsike, Fábian Juliska, Kelemen Mariska, Kocsmáros Janka, Alber Lujza, Fehér Margit, Fábian Margit; Wolafka Antal, Kelier Sándor, Balogh György, Tabak Lajos, Boross Lajos, Szendrő Sándor. A zenekar pedig: Alber József, Wilhelm Sándor, Lusztig Sándor, Tar István, Erdélyi Béla, Csomafáy Sándor, Hora Károly és Brischa Béla tagokból állott. Az orgona kíséretet Steinacker Sándor játszotta. A solo részeket Csapó Etelka és Boross Lajos adták elő. Gradualéra Weiss »Esto mihi« cz. offertoriumát énekelte Artimovics Antalné, cellón kísérte Alber József, orgonán Steinacker Sándor. Mise után ez alkalomból meritett, nagyhatásu beszédet mondott *Duchnowszky* Gyula királyházi plebános. Délben fél 1 órakor Wolafka Nándor v. püspök szűkebb körű ebédet adott, melyen az ünnepi szónokon kívül részt vettek: *Irinyi* István dr. ügyvéd, az egyház ügyésze, *Kerekes* Endre honvéd-főhadnagy, továbbá a papság, végül az egyházi énekkar vezetője.

* **A múzeum vendége.** *Fejérpataky* László dr., a Nemzeti Múzeum könyvtárának igazgatója vasárnap délelőtt meglátogatta a jogakadémia könyvtárát, hol őt dr. *Bozóky* Alajos és dr. *Molnár* Imre tanárok kalauzolták. 10 óra után a múzeumhoz hajtottak, melynek az illusztris vendég csaknem másfél órát szentelt, s melynek szépsége, gazdagsága egészen meglepte őt. Főleg az oklevél-gyűjteményt szemlélte behatóbb figyelemmel, sőt jegyzeteket is tett, egy II. Ulászló-féle oklevél festett czimerének másolatát is kérte, mint amely czimer jelmeztani szempontból rendkívül fontos, s eddig még sehol meg nem jelent, hogy azt a »Turul«-ban, melynek főszerkesztője közölhesse. Távozásakor még egyszer teljes elismerését fejezte ki a látottak fölött, s gratulált a váradiaknak, hogy ily gyűjteménynek vannak birtokában. A többek közt megjegyezte, hogy az összes magyarországi vidéki múzeumok fölé helyezi a váradi, főleg a gyűjtemény változatos gazdagsága miatt.

* **A hivatalos lapból.** Az igazságügy miniszter *Makai* Kálmán beregszászi kir. törvényszéki joggyakornokot az élesdi és Orosz Béla kir. közjegyző jelölt berettyó-ujfalui lakost a szigetvári kir. járásbíróshoz aljegyzökké nevezte ki.

* **Előléptek.** A nagyváradi posta-távirda igazgatóságnál igen sokan léptek elő magasabb fizetési fokozatba. Így *Schöpflin* Ágoston igaz-

gató a VI. fizetési osztály 1. fokozatába; *Siket* Traján posta-táviráda tanácsos a VII. fizetési osztály 2. fokozatába; *Gáll* Elemér posta-táviráda főmérnök a VIII. fizetési osztály 2. fokozatába; dr. *Geszli* Sándor fogalmazó a X. fizetési osztály 1. fokozatába; *Dessenffy* László fogalmazó a X. fizetési osztály 2. fokozatába; *Traversz* István posta-táviráda felügyelő a VIII. fizetési osztály 2. fokozatába; *Veszalovszky* Károly számvizsgáló a IX. fizetési osztály 2. fokozatába; *Földessy* János főtiszt a IX. fizetési osztály 2. fokozatába; *Kádár* Ödön tiszt a X. fizetési osztály 1. fokozatába; *Daday* József tiszt a X. fizetési osztály 2. fokozatába léptek elő.

* **Posta tanfolyam.** Szeptember 15-én hat hónapra terjedő tanfolyam nyílik meg Aradon és Debreczenben posta-táviráda segédtisztek kiképzésére. Akik a tanfolyamot elvégzik 500 frttól 700 frtüg emelkedő fizetés és lakpénzzel lesznek alkalmazva. A pályázati kérvények a nagyváradi posta-táviráda igazgatóságához adandók be.

* **Kinevezések.** A kereskedelmi miniszter *Ertsey* Zsigmond végzett joghallgatót posta-táviráda fogalmazóvá, *Barbócz* Kálmánt és *Nyulási* Gézárt pedig posta-táviráda főtisztokká nevezte ki. — Özv. Lengyel Tom Jozefát postamesterré Demecserbe, Fogel Margitot Kapnikbányára, Kassai Rózát Tótiba és Halász Jenőt a Püspök-fürdőbe nevezték ki postamesterré.

* **Magyarország vasuthálózata.** A magyar vasuthálózat a múlt év végén 15,920 kilométer volt. Ebből a fővonalra 8633 kilométer, a helyi érdekű vasutakra 7110 kilométer és a közúti vasutakra 1758 kilométer esik. Kettős vágányú vasut volt 857 kilométer. Érdekes, hogy a magyar királyi államvasutaknak külföldön is van 4065 méter hosszú vonaluk, még pedig a Sunja-Doberlin csatlakozási vonal. Viszont az osztrák államvasutak tarnow-leluchowi vonalrészének 550 méter hosszú szakasza magyar területen van. A múlt évben az összes vasutak építési hossza 827 kilométerrel növekedett és 20 kilométerrel csökkent. A növekedésből 1156 kilométer esik az Államvasutakra, 7757 kilométer a helyi érdekű vasutakra és 516 kilométer a közúti és helyi vasutakra. Az utóbbiak gyarapodásának fele a Budapesti Közúti Vaspálya-Társaság vonalaira esik.

* **Bokréta ünnepély.** A honvéd huszár-laktanya építésével *Sztarill* Ferencz vállalkozó gyorsan halad s a kikötött határidőre a munkálatokat befejezik. Ma, kedden délután bokréta ünnepély lesz a laktanyánál s a munkásokat megvendégelik.

* **Eljegyzés.** *Trunkhahn* Mariska kisaszszonyt eljegyezte *Weigl* Béla.

* **Segélyt kérnek.** A jégverés különösen a Dunántúl okozott rengeteg kárt s egész határokat teljesen tönkre tett. A dunántúli választókerületek képviselői bizottságot alakítottak s országos akciózt indítanak az érzékenyen sújtott szegény nép felségélyezésére. A bizottság Biharvármegyét is megkereste egy megleghangu felhívásban, a melyben gyűjtés elrendelését kéri.

* **A kamarák és az iparfelügyelők.** A kereskedelemügyi minisztertől tegnap leirat érkezett a nagyváradi kereskedelmi és iparkamarához, melyben a kir. iparfelügyelőkhez intézett rendeletét közli a következőkben:

Az iparfelügyelők működésének és a kereskedelmi és iparkamarák hivatásának több tekintetben azonos célok jelölnek irányt. E körülmény következtében az ország ipari érdekei megkövetelik, hogy a kir. iparfelügyelők működése és az utóbbiak tevékenysége az ügyek természetéhez képest bizonyos összhangba hozassék és az iparfelügyelők, valamint a kereskedelmi és iparkamarák között minél szorosabb érintkezési pontok létesüljenek. Felhívom ennél fogva címet, hogy lehetőleg érintkezést tartson fenn a kerületek kereskedelmi és iparkamaráival és mindazon ügyekben, midőn azok természetéből kifolyólag célirányos-

nak mutatkozik; az illető kamara elnökségével, illetve titkárával lehetőleg lépjen érintkezésbe s tanácsát, véleményét kikérve hasson oda, hogy az ipartügyek terén kifejtendő tevékenységének az illető kereskedelmi és iparkamarákkal való kölcsönös és összhangban levő érintkezés is alapját képezze. Budapest, 1898. évi július hó 18-án. A miniszter helyett: *Vörös* s. k., államtitkár.

* **A Königswarter-istálló győzelme.** A báró Königswarter Hermann versenyistállója mind gyakrabban szerez dicsőséget és díjat. Legutóbb a kottlingbruni lövészversenyen a két éves versenyénél a báró „Bonvivant” nevű lova vitte el a 3-ik díjat. A kitűnő paripát Adams lovagolta.

* **Agyongázolta egy k. csi.** Zsákai levelezőnk írja, hogy ott tegnap délelőtt egy szé-násszekér lovai letiprotlak egy kis gyermeket. *Pringye* Mária a neve a szerencsétlenül járt apróságnak, akin keresztül ment a kocsis össze-vissza zuzta. Mire felszedték a földről, a gyermek már kiszendvedt. Holttestét tegnap délután boncolták fel. dr. *Vimmay* vizsgálóbíró jelenlétében. Az esetről a b.-ujfalusi járásbíró táviratilag értesítette a nagyváradi kir. ügyészséget.

* **Baráti vigasz.** A nagyratartó író: Mégis különös! Én ugyanaz nap születtem, a melyen Dickens megdicsőült. A jóakaró barát: Persze! A szerencsétlenség ritkán jár magában!

* **A felsőbb leányok.** A berlini egyetemnek százötven női hallgatója van. A szőke Gretchenek felcizcomázva jelennek meg az egyetemen és tarka, virágos kalapjaikat föntartva foglalják el a tanterem legjobb helyeit. A bursoknak már ez sem tetszett. Ki is adták a jelszót, hogy le a kalappal. És győztek. Most a ruhatárba kerül előadás alatt a sok kalap De ez csak kezdete volt a háboruszkodásnak. A hölgyek ugyanis egymással szinte versenyre keltek abban, hogy legjobb illatszereiket kenték magukra s a bursok kábultan a bódító parfüm-illattól gyakran szenderegtek a kényelmetlen padokon. Most azonban ennek is vége. A rektor magnifikusz kerekén kimondta, ... »a hölgyek pedig parfüm nélkül kötelesek megjelenni.« Szép lovagkor hova tűntél? Hol van a lovag, a ki hölgye kezlyűjéért az oroszlankeztreczbe szállt? Vége a poézisnek, a német bursok eltörölték. De most a hölgyek lesznek a támadók. Már be is nyújtották petíciójukat a — sörszag ellen, amelyet kollegáik az alma materen erősen terjesztenek.

* **Halálos végű verekedés.** Végzetes kimenetelű verekedésről értesít ve k e r d e - i levelezőnk. Ott tegnap reggel ugyanis a mezőre menet néhány falubeli paraszt ember összeszólkkozott. A szóváltásból verekedés lett. A verekedés azután véresen végződött. Máté Gábor, akinek nagyobb ütöttek a kelletténél a fejére, bizony a fübe harapott. Mire a járásorvos megérkezett, már csak a beállott halált konstatálhatta. A b.-ujfalusi járásbíró képviselőjében délután 3 órakor megjelent a helyszínen dr. *V i n n a y* vizsgálóbíró. Ekkor ejtették meg a hulla felboncolását, valamint a helyszíni vizsgálatot is. Több rendbeli letartóztatás történt. — Az esetre még visszatérünk.

* **Vizbefult siketnéma.** Sárszegen egy Szászka László nevű siketnéma eltűnt. Pár nap múlva akadtak rá a község mellett levő „Gyepa” pataokban. Fürödni ment s mivel nem tudott uszni, beleveszett a 3 méter mély vízbe.

* **Szőkevény orvos.** Egy erdélyi orvosról Komsa Sofron dr. az alsó-árpási járásorvosról szól az ének, megszökött a kuria ítélete elől, mely régi büneiért van hivatva öt jogérvényesen sujtani. Az eset egy tüdőbeteg asszony révén a biztosító társaságtól család utján szerzett összeg s hamis orvosbizonyítvány kiállításának complicatója. Komsa dr., mint hírlík romániaiába menekült.

* **Nagy tüzvész Illyében.** Nagy és könnyen végzetessé válhatott tüzvészről ad hírt illyei tudósítónk. A napokban este fél 6 órakor

kigyuladt Mészáros Simonnak a község keleti részén épített háza végében fekvő asztag. A nagy szárazságban a tűz hihetetlen gyorsasággal terjedt s egy negyedóra múlva lángba állott három ház számos melléképülettel. Nagyszalonta derék tűzoltói kivonultak Illyébe s a lakosság segédkezése mellett öt órai emberförlötti munka után sikerült a tüzet lokalizálni. A tűz előidézője Mészáros Simon 4 éves kis fia, ki a kigyuladt asztag közelében gyufával já szott s azt meggyújtotta. A kár felül haladja a 2000 forintot. A leégett épületeknek csak egy része volt biztosítva.

* **Öngyilkos asszony.** Szunyogd községben özv. Áts Péterné hulláját a Berettyóban találták meg. A hidról leugrott a vízbe; mikor kifogták élesztési kísérletet próbáltak, de az nem vezetett sikerre.

* **Szerencsétlenség.** Tegnap délután Kajántó György nevű kőműves segéd súlyos sérülést szenvedett Kolozsvári-utczán. Egy nyersbőrt szállító kocsis elütötte s keresztülment rajta. Különösen a fején sérült meg súlyosan a szegény ember.

* **Névváltoztatás.** *R o s e n t h a l* Ödön nagyváradi lakos vezetéknévét „Gyárfás”-ra változtatta.

* **Magán levelező-lapok.** A posta-és táviró igazgatósága, a magán levelezőlapok gyártása körül fölmerült visszaélések megszüntetése érdekében a következő figyelmeztetést küldi az érdekelt iparvállalatoknak:

A magánipar által előállított levelezőlapoknak a magyar postaigazgatás által kiadott levelezőlapokkal egyezően, ugyanolyan nagyságu, vagyis 9 cm. széles és 14 cm. hosszú és ugyanolyan vastagságu papírból készült gyártmányoknak kell lenni. A papír színének megválasztása a földadé tetszésére van bízva. Az ily gyártmányokra a belföldön más fölírás, mint Levelező Lap, illetőleg a nemzetközi forgalomban Levelező Lap (Carte Postale) alkalmazni nem szabad. Az ilyen egyszerű levelező lap föladás előtt 2 kros levéljeggyel bérmentesítendő. A magánipar által előállított levelezőlapokon a magyar királyi posta felírás és a magyar czimer használata nincs megengedve. Az ilyen levelezőlapokat a postahivatalok szállításra nem fogadják el, nem továbbítják és nem kézbesítik, hanem — a mennyiben a föladó kipuhatolhatók — visszaadják, ha pedig ismeretlenek, visszakézbesítetlen levelek módjára kezelik és az előírt határidő letelte után megsemmisítik.

* **Az óhajtott eredmény.** Doktor: Nos, nagyságos asszonyom, meghozta a tengeri fürdő az óhajtott eredményt? Lady Fulton: Oh igen, mind a két lányom férjhez adtam!

* **Jó tettért jót ne várj.** Réti János szekeres a v.-velencei vasúti hídfőnél levő átjárónál akart áthajtani, pedig jól látta a tiltó jelet s nemkülönben a vonat közelségét. Czuczsa János vasúti hidőr a végzetes pillanatba kantáron ragadta a lovakat s minden erejének megfeszítésével sikerült megakadályozni a biztos szerencsétlenséget. Mindezek daczára a veszély elmúltával Réti János leugrott a szekeréről és Czuczsa Jánost „alkalmatlankodásáért” véresre verte.

* **A spanyol kincsásók elítéltetése.** Spanyolországban egy jól szervezett bandára akadtak, mely az egész világra kiterjesztette működését és sok hiszékeny embert csalt lépre. Kiválasztottak maguknak egy-egy embert, a kihez levelet irtak, melyben nagy titokzatossággal előadták, hogy itt meg itt kincs van, elásva, de csak akkor mondják meg a helyet, ha bizonyos meghatározott összeget küld be nekik. Magyarországot, sőt Nagyváradot is gyakran szerencsétlenné levelezéseikkel és bizony akadt egykét együgyű ember, a kit elvakított a csábító ajánlat és felült a szédelőknék. Most kipuhatolták a banda tagjait és a múlt héten tartották meg fölöttük Valladolidban a végtárgyalást. A vádlottak padján két volt fegyencz ült, mint értelmi szerzők, továbbá egy férfi és egy nő, mint bünpalástolók és 12 személy, — férfiak és nők vegyesen — a kik erre a bünös célra pénzt bocsátottak a banda rendelkezésére. Ezen utóbbiak azonban annyira együgyűek voltak, hogy inkább részvétet ébresztettek maguk iránt

és az ügyész indítványára fel is mentették őket. Harmincegy csalási esetről volt szó, melyekből huszonkettőt véghez is vittek, egyet meghiusítottak és 8-at megkísérlettek. A fővádottakat, a kik mint a 31 esetben részeseek voltak, összesen 148 évi 10 hónapi és 3 napi fegyházra, bűntársát 42 évi 10 hónapi és 24 napi fegyházra, a bűnpalástolókat 500—1000 pesetáig terjedő pénzbírságra ítélték. Minthogy azonban az össz-büntetés nem lehet nagyobb, mint a legmagasabb részbüntetés háromszorosa, a büntetéseket 21 évre, 6 hónapra és 11 évre, 4 hónapra redukálják. Az elítéltek felebbeztek.

* **Ahol minden leány férjhez megy.** Siam az a boldog ország, hol minden leány biztos lehet, hogy nem marad hajadon. Történik pedig ez Csulalongkoru király ama bölcs intézkedése folytán, hogy minden leányt, aki bizonyos életkort már elért és még nincs vőlegénye, fölvesznek az állami hajadonok közé, ami azt jelenti, hogy az állam kötelezi magát a férjhezadásra. Férjek az elítéltek közül kerülnek ki. Ha egy nőtlen ember Siamban kisebb bünt követ el, nem pénzbírságra, vagy fogházbüntetésre ítélik, hanem arra, hogy vegyen el feleséget egy állami hajadont. Ha enyhítő körülmények szólnak mellette, akkor megengedik neki, hogy ő maga válassza ki a leányt, de ha szigoruan akarják büntetni, akkor kénytelen azt a nőt feleségül venni, akit a hatóság kijelöl. Ilyen rendszerrel érik el azután, hogy Siamban előbb-utóbb minden leány férjhez megy.

Lapunk t. olvasóit — kik a nyár folyamán bárheva nyaralni mennek és a lapot oda jártni akarják — figyelmeztetjük, hogy ebbeli szándékokat illetve czimüket a kiadóhivatallal tudassák. Lapunk kiadóhivatala készséggel fogja a kívánt helyre elküldeni a példányokat.

TANÜGY.

A slöjd-tanfolyam befejezése.

Folyó hónap 28-án ért véget Budapesten a kézügyességi oktatásra képesítő tanfolyam. A befejezés ünnepélyességét emelendő, megjelent köztünk Popper István egyesületi másod-alelnök, ki a slöjd terjesztésére buzdított bennünket; fejtegette előttünk már ismeretes nevelészet fontosságát s köszönetet mondott buzgó fáradozásainkért; kilátásba helyezte a kézügyességnek törvénybe iktatását, amikor most szerzett jártasságunkat érvényesíthetjük növendékeink javára, de addig is serénykedjünk az iskolai műhelyek felállítására körül. Ugyanilyen értelemben nyilatkozott előbb dr. Asaméthy is, továbbá Zsilinszky Mihály államtitkár, ki szerint a miniszteriumban nagyon rokonszenveznek a slöjddel.

Majd a képesítő okmányokat osztotta ki az igazgató. Okmányunk erős pergamenen, aquarellel díszítve, csinos nyomásu, gróf Teleky Sándor, Popper István alelnökök és Gultenberg igazgató aláírásával van ellátva s képesít a kézügyesség oktatására és iskolai műhelyek berendezésére.

Kissé lehagolt bennünket az a körülmény, hogy igazgatónk nem tudta a teljesen szabadjegyet kieszközölni s így kissé csalódva — nem a legtökéletesebb kedélyhangulatban mondtunk búcsut egymásnak s a gyaluforgács-szőnyeggel bevont slöjd-iskolának.

A nyolcz hét alatt összebarátkozott kartársaknak bizony nehezükre esett a válás — talán örökre. Többen elrészényedtek az ünnepélyes pillanatban. Én pedig váradi kollégámat Budapesten feledve még kevés időre, gyomai és gyulai két kartársamnak és jó barátomnak élveztem kevés ideig hamisítatlan tiszta magyar vendégszeretetét és kellemes társaságát, míg végre hazaérkeztem, hogy számot adjak tanulmányomról és a cselekvés terére lépjek a slöjd érdekében.

Nagyváradon, 1898. július 30.

Mártonffy Zoltán.

Kedélyes börtön.

Sehol a föld kerekén olyan jó dolguk nincs a világ proletárjainak, sehol úgy nem dühög a humanizmus, mint Franciaországban, a hol már egészen tulságba kezdik vinni a modern kor ezen vezéreszméjét. A párisi lapok egész csodadolgokat közölnek a legközelebb Fresnes-ben, Páris közelében felállított állami fogház comfort-járól, ezt paródiázza ki egy francia ujság következő ügyes kis croquis-a:

Egy éjjeli muriról hazatérő uri ember közeledik lassu léptekkel s kezeit zsebeibe dugva, a lakása felé. Egyszer csak valaki hirtelen megrohanja a mit sem sejtőt, s torkon ragadva kiáltja: »Pénzt vagy életet!«

Ur (teljes lelki nyugalommal): Kedves barátom, maga rossz időt választott magának, Alig pár frank lézeng még a zsebemben. Itt van ez is, fogja!

Csavargó: Nincs vásár! Én nem fogadom el az Ön pénzt, ha Ön ezt önként adja át nekem.

Ur: Hát hogy adjam át ezt magának?

Csavargó: Mint más tisztességes ember szokta. Önnek is segélyért kell kiáltania és magát védelmeznie.

Ur: De vajjon miért?

Csavargó: Hogy a rendőr megjelenjen és engem letartóztasson.

Ur: Milyen nagyszerű ötlet!

Csavargó: Semmi nagyszerű! Mert mit akarok tulajdonképen? Börtönbe kerülni, a fresnesi új börtönbe. Hisz oly gyönyörű itt minden s olyan vig élet folyik odabenn.

Ur: Lehetetlen!

Csavargó: S mégis úgy van! Valóságos palota ez a fogház. Sőt telefon és villamos világítás van minden egyes szobába bevezetve.

Ur: Biztos Ön ebbe?

Csavargó: Már hogyné! Azonkívül fürdő szobák is vannak benne hideg és meleg csapokkal, tyúkszemvágó helyiséggel és sok egyéb kényelmet szolgáló intézményekkel.

Ur: Ez igazán csodálatra ragadja az embert!

Csavargó: Igazi boldogság az emberre nézve egy időre ide bekerülni.

Ur: Ön egészen feltüzel ezen elbeszélésével. Valósággal kísértetbe ejtő dolgok ezek. (Kihuzza revolverét és az utonálló mellének szegzi azt) Ember, bárki légy, halál fia vagy!

Csavargó: (Mégfutamodik s hangosan kiabál): Segítsé! gyilkos, rabló!

Ur (utánna rohanva): Úgy-úgy! Csak ordíts! Rajta, még hangosabban! (Rendőrök teremnek a helyszínén és az uri embert letartóztatják. — Mitután pedig a gyilkossági kísérlet konstataitják, be is kísérik őt.)

Csavargó (elkeseredve, savanyu képpel tekint a távozók után és nehéz sóhajtások közt rebegi): Haszontalan gazember! Nyomorult család! Legalább két esztendőket kap a bitangja!!

Idem.

SZINHÁZ.

A velencei kalmár.

Schakspeare remekművét láttuk tegnap olyan előadásban, amely szégyenére válnék a kolozsvári orsz. nemzeti színháznál lejjebb való vidéki társulatnak is és láttunk egy fiatal tehetséget, aki zajos és igaz sikerek mellett mutatkozott be a nagyváradi publikum előtt, a *Shylock* nehéz, nagyon nehéz szerepében.

Természetes dolog, hogy ez mindenképpen érthetetlen állapot, hogy egy színházi estén ekkora pech-hel küszködjék mindenszereplő színész és színésznő és annyi temérdek esetlenség-

get produkáljanak akkor, midőn a »Velencei kalmár« és nem valami »Császár ezredese« kerül a deszkára, ez sajnálatosan gyászos jelenség.

Mert hiszen az talán tulságos naivítás lenne részünkről, ha a »Velencei Kalmár«-nak, mint ilyennek szinpadai szépségeiről, drámai jellemeiről és kitűnő szerepeiről tartanánk méltató értekezést; de mindenesetre megkoczkáztatjuk azon nézetünk kifejezését, hogy bőséges alkalmunk van és kínálkozik minden színművészenek, hogy egy Bassanio-ból, egy Antonióból, egy Gratiano-ból, egy Portiából, egy Jessikából, egy Lorenzo-ból, egy Tubal-ból legalább is tisztességes szinpadai alakot csináljon és késztesse mosolyra a nézőközönséget, mikor mondokáját ledarálja.

Ekkora kukoricázást a legsötétebb uborka szezonban sem tarthatunk megengedhetőnek.

Mert hiszen utóvégre is a kedélyeskedésnek is meg vannak a megszabott és megengedett határai, de ily egybevágóan silány összelodást elkövetni — hej! nagy sor.

Már azon tud vagyunk, hogy a kóristákon nyargalásszunk. Eléggé beigazolták már, hogy 3—4 szóból álló esetleg reájuk esett szereppel nem képesek megbirkózni. De tegnap, nos tegnap a remekét láttuk ennek a csodálatos foggyatkozásnak.

Hm, például: A hirnök kinnt van s gyors parancsra vár. Avagy: Ez aztán a bíró! Mit szól hozzá, zsidó? Hát ezek akkora szerepek, hogy méltán megbicsakolhat minden színész nyelve rajta.

Szerencse még, hogy a sugó már kijárta az ilyesféle kisedővódákat; az ő nyelve nem bicsaklik meg. Nem is köszörüli unos-untalan a torkát, mikor egy levelet fel kell olvasnia. És legalább magyarul beszél, nem pedig mátravidéki gyatra jargonban. Így azután legalább a sugó segített ezeknél a silány közhelyeknél némi sikerrel interpretálni a britt szellem-óriást.

Láttunk továbbá oly banalitásokat, hogy egy színész a társával beszél és felolvastván egy levelet, a levélből akarja kiolvasni az is hogy: De most már menjünk.

Végezetül sok mindent láttunk, csak a rendezőnek kezeit nem láttuk sehohsem.

És az a végtelen esetlen botorkálások a szinpadon, a szereplők oroslánrésze azon tusakodott-tanakodott, vajjon hova álljon, merre menjen mit csináljon.

Tisztára oda lyukadtunk hát, hogy rosszul sikerült paródiának kell mondanunk a tegnapi előadást.

Dicséretére legyen mondva a csekélyszám-ban összegyülekezett publikumnak, senki sem füttyölt, záptojások sem röpködtek és absolute semmiféle uinos incidens nem zavarta — a nézőtéren — az előadás gyászos menetét.

A publikum komolyan veszi a bódét és van elég jó izlése ahhoz, hogy békés türelemmel napirendre tért a tenger sok szinpadai gikszer fölött.

Hornyánszky-n mult, hogy így volt. Ez a fiatal ember mentette meg a tegnapi előadás minden komolyságát.

Lelkiismeretes tanulmány, kitűnő rutin, nagy drámai erő és föltétlen ideális ambíció nyilvánult meg tegnapi alakításában, fényesen beigazolta abbéli föltevésünket, hogy a legtöbbet ígérőbb drámai erete a társulatnak. Ahoz a nyílt színen kapott 3-szoros tapsviharhoz mi ez őszinte elismerést teszünk hozzá. Nagy dolog ilyen fiatalon így megjátszani *Shylock*-ot. Csak így tovább. Ez az ut tovább vezet a karzati olcsó népszerűség felé!

Epizód szerepekben *Kassai* (Velencei

doge, *Heltai* (Lanclet) és *Vendrei* (öreg Jobbo) voltak az egyedültek, akik megállták helyeiket és tisztességes sikerű előadást produkáltak.

Hanem a többi szereplőről szólva, átvesszük annak a bizonyos professzor-kritikusnak az osztályozását és kimondjuk, hogy 12 szereplő beszédkundázott, 3 pedig betercziázott.

Diszletek, jelmezek minden fényes voltak mellett sem menthettek ennyi 4-es és 5-ös mellett. —i.

Fenyvesi vendégföldrőp. Az államtitkár ur czimszerepében kezdi meg holnap, szerdán *Fenyvesi* Emil, a budapesti Vigszínház tagja, négy estére terjedő vendégszereplését. A vendégművész mellett Laczkó A., Miklósi Ilona, Solti H., Bartos, Hornyánszky, Iványi, Leővey, Szentgyörgyi, Tompa és Vendrei játszzák a jelentősebb szerepeket.

Heti műsor:

— Vendégszereplések hete. —

Szerda: Az államtitkár ur. (Fenyvesi E. föl.)
Csütörtök: Az öreg. (Fenyvesi E.)
Péntek: Trilby.) Fenyvesi E.)
Szombat: Tri'by.)
Vasárnap) d. u.: Diplomás kisasszonyok.
este: A tót leány.

SPORT.

Kerékpár-verseny.

A »Nagyváradai Kerékpár-Egylet« vasárnap, azaz a múlt hó utolsó napján amateur kerékpár-versenyt rendezett a Sport-pavillonban olyan jó idő mellett, mint még soha. Ennek dacára közönség igen mérsékelt számmal; a tribünön a közelebbi és távolabbi »érdekltség« foglalt helyet, valamivel többen voltak a körönd szélén, még többen a bokrokon kívül, akik fedett állásukban a még képzelhető legjutányosabb áron élvezték végig a versenyt, a diszben kivonult rendőrök pedig a vis inertiae-vel tündtek.

A különben igen élvezetes verseny a következő lefolyású volt:

1. *Megnyitó versenyben* neveztek: Róth János, Kubinyi László, Bakhó Gyula, ifj. Novák Lajos, Barna Tibor, Kiss György, Bauer Sándor. Az első díjat egy meglepő előrevágással *Róth János* (Debreczen) nyerte meg, a 2000 mtr-nyi pályát 3 percz 16 m. percz alatt téve meg. A második díjat nyerte *Kubinyi László* 3 p. 17 m. p. alatt s a harmadikat *Bauer Sándor* (Debreczen).

2. *Vendégek versenyében* neveztek: Róth János, Kiss György, Bauer Sándor, első *Róth János* 3000 métert 4 p. 49 m. p. alatt téve meg; második *Bauer Sándor* 4 percz 49 $\frac{1}{4}$ m. p. alatt.

3. *Egyleti versenyben* neveztek: Nádassy Géza, Jüngling Gyula, Szombathy Mihály. A 2000 méteres pályát 4 percz 16 m. percz alatt leghamarabb befutotta *Nádassy Géza*, másodiknak 4 p. 16 $\frac{1}{4}$ m. p. alatt *Jüngling Gyula*.

4. *Főversenyben* neveztek: Róth János, Kubinyi László, Bakhó Gyula, ifj. Novák Lajos, Barna Tibor, Kiss György és Bauer Sándor. Pálya 10,000 méter. Első (arany) díjat nyert *Róth János* 16 percz 49 m. percz alatt; második díjat nyert *Bauer Sándor* 16 p. 51 m. p. alatt; harmadik d. ny. *Kiss György*; negyedik d. ny. ifj. *Novák Lajos*. A vezető díjat megmgyerte 21 körrel *Bauer Sándor*.

5. *Térelőny versenyben* neveztek Appel Ferencz start, Katzer Ödön start, Jüngling Gyula 200 m., Kubinyi László 80 m., Bakhó Gyula 140 m., ifj. Novák Lajos 80 m., Barna Tibor 100 m., Kiss György 100 m., Bauer Sándor 40 m. Pálya 2 ezer mtr. Első nagy ezüst díjat nyert *Barna Tibor* 3 percz 5 $\frac{1}{2}$ m. percz alatt; második díjat nyert *Bakhó Gyula*

3 percz 6 $\frac{1}{4}$ m. p. alatt; harmadikat *Jüngling Gyula*.

6. *Egyleti versenyben* neveztek: Kubinyi László, Bakhó Gyula, Nádassy Géza, ifj. Novák Lajos, Barna Tibor. Pálya 2000 mtr. Első *Kubinyi László* 3 percz 13 m. percz, második d. ny. *Barna Tibor* 3 p. 14 m. p. alatt, harmadik *Nádassy Géza*.

A hetedik pont a műkerékpározás volt.

8. *Vigas versenyben* neveztek: Bauer Nándor, Bakhó Gyula, Kiss György, Jüngling Gyula. Pálya 1000 mtr. Elsőnek érkezett be: *Bauer Nándor*, másodiknak *Bakhó Gyula*; harmadiknak *Kiss György*.

A műkerékpározás mutatványainál láttunk hatalmas eséseket, amelyek nem igen voltak élvezetesek, legkevésbé pedig *amateur* jellegűek. Különbben az »amateur« jelleg ellen több kifogásunk van. Az amateur sport nem a *merészsegre*, a *veszélyességre* fekteti a fősúlyt, hanem inkább az *ügyességre* és *erőre*. A kezdetleges műveltségű nemzetek gyönyörködnek csak a veszélyes helyzetekben, míg a műveltebbeké sokkal nemesebb, hasonlitsuk össze bár egy spanyol bikaviadalt egy angol regatta verseny-nyel. Ezen szempontokat tartva szem előtt, a műkerékpározás mutatványai közül megfelelőek voltak: a diadal kocsai, a második csoport mutatvány. Az egyes mutatványok közül pedig igen szép volt *Barna Tibor* mutatványa, midőn a gyorsan haladó kerékpárost keresztül ugorja.

Kevésbé mondhatók továbbá »amateur«-ök nek, azok akiket egyes kerékpár gyárak utaztatnak, hogy gyármányaiuknak rekordot csináljanak. Ezek nem »amateur gentlemen«-ek de proffessionatus sportmann-ok.

Czellővészet. A polgári lövőházban július hó 17 és 31-én tartott lövészeteken kilövetett 830 lövés 513 találóbar 3074 körrel, 162 böller és 43 mélylövessel. Tizenegyes kört löttek: Mezey Mihály tizet, Aufricht Alajos nyolcezat, ifj. Tóth Ferencz hetet, Janky Antal négyet, Török László kettőt és Kováts Béla egyet. Tizenkettős kört lött: Janky Antal ötöt, Mezey Mihály és Tóth Ferencz kettőt-kettőt, Aufricht Alajos és Török László egyet-egyet. Díjat nyert mélylövésre Török László és ifj. Tóth Ferencz. Körlövésekre az arany díjat ifj. Tóth Ferencz, az ezüst díjakat Mezey Mihály és Aufricht Alajos nyerték.

MULATSÁG.

Tánczestély a Réten. Kedélyes, pompás tánczestélynek ígérkezik vasárnap a Réten a tánczkezdvelők mulatsága. A tánczestély tiszta jövedelmét a Nagyváradon emelendő Kossuth szobor alapja javára szánták. A mulatságon *Hamza Miska* kitünő zenekara fog muzsikálni.

EGYESÜLETEK.

A gyulai r. k. tanító egyesület közgyűlése. A »Gyulavidéki róm. kath. tanító-egylet« Gyulán 1898. aug. hó 9-én, a központi iskola helyiségében *rendes közgyűlést* tart, melyre az egyeslet tagjai ezennel tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. A gyűlést megelőzőleg, reggeli 8 óraker szentmise az anyateplomban, melyen a tagtársak testületileg vesznek részt.
2. Elnöki megnyitó, illetve üdvözlő beszéd.
3. Jegyzői és pénztárnoki jelentés.
4. »Közgyűléseinkről«, értekezés, tartja *Fecser József* tanító.
5. A számtani oktatásban tapasztalt hibákról. Értekezés, tartja *Székely Lajos*.
6. Folyó ügyek és indítványok tárgyalása. Gyulán, 1888. július hó 28-án.

Kny Antal,
esperes, egyleti elnök.

Székely Lajos,
egyleti jegyző.

A báró Hirsch Mór egyeslet rendkívüli közg. ülése. A következő meghívót vettük: A Báró Hirsch Mór jótékonsági és önszegélyző-egyesület központi elnökségének megbízásából

van szerencsém t. Dzimet a nagyváradai fióknak folyó évi augusztus hó 14-én délután 4 óraker a »Zöldfa« szálloda kistermében tartandó rendkívüli közgyűlésére tisztelettel meghívni. Nagyvárad, 1898. július hó 30-án. Rákos Vilmos, a »báró Hirsch Mór« jótékonsági és önszegélyző egyesület nagyváradai fiókjának titkára. Tárty: A végrehajtó bizottság kiegészítése 1898. év végéig. Megjegyzés: Szavazati joggal csak azon tagok élhetnek, a kik az alapszabályok 44. és 52. §§ értelmében tagsági járulékaikat (tagsági díj és pótdíj) a közgyűlést megelőző 8 napig a pénzeszedőnél vagy a fiók titkáranál (Nagy-Teleky-utca) teljesen kiegyenlítették.

IRODALOM.

Magyar Gazdák Szemléje július havi füzete a következő érdekes és tanulságos tartalommal jelent meg: Spanyolok és angolok. — Frázisok diadala. — A francziák társadalom gazdasági mozgalmá. — A német szövetségzetek történetéből. — Egy-két szó a békés-csabai agrárszocializmusról. — A német pénzpiacz.

Igazságszolgáltatás.

Mind a három forumon. Megirtuk annak idején *Gonda István* bűnyűjét, aki a múlt év nyarán a legnagyobb kegyetlenséggel megölte apósát egy fejszével. A büntett annak idején nagy port vert, mert a gyilkos tettét előre megfontolva hajtotta végre. De még a gyanu sem irányult a gyilkosra. Végre is maga jelentkezett. A nagyváradai törvényszék a bűnyűtet ez év elején tárgyalta, amikor is a vádlottat — tekintettel beismerésére és azon körülményre, hogy mindeddig büntetve nem volt — *életfogytiglan tartó fegyházra* ítélte. A királyi ítélő tábla június hó 2-án hozott ítéletet ez ügyben és *pedig a törvényszék ítéletét indokainál fogva helyben hagyta*. Tegnap érkezett le azután a harmadik forumnak, a kir. *Curiának* határozata; ez *uyyancsak helybenhagyta*, minden *megjegyzés nélkül a két alsóbb bíróság ítéletét*. — Az eset maga ugy bizvást a legkritkábbak egyike.

REGÉNY-CSARNOK.

51.

ELŐRE!

Neidegg után fordította: Tátraházi R. P.

Összehajtotta a levelet, hosszasan körül nézett a szobában azután felkoczagott: »Hihetetlen, nagyszerű történet. Hja! Sokszor beült a miről az ember azt tartotta, hogy lehetetlen, — azután komolyan folytató — a legkülönösebb regények mégis nem azok, a melyek könyvekben vannak megírva, hanem a melyeket átélünk.»

Szobáiban borzasztó forróság vette elő — de hiszen — ez már többé nem az övé — ő csak vendég volt itt — — kinél?

Ez nem az ő káza, mennie kell.

Hajdon fővel hagyta el a várat, végig ment a terraszon, majd a bokrok közt haladt előre — tovább — tovább — le a völgyekbe az erdőbe. Mi is volt az a különös történet? Már mindenki tudja. A levelek is azt susogták egymásnak a fán, aztán meg az ő fülébe kiabálták, mikor pedig fáradtan leült, hogy magát kipihenje, a tova rohanó patakok vidám hullámaik e történetet mesélték egymásnak. A történet pedig régi, nagyon régi dolog, egy emberről szólt, a ki eladta magát az ördögnek aranyért és csak később vette észre, hogy a mit az neki adott, csak rongyos kavics. Semmi sem unta, hogy a dolgot neki fülébe sugja. Felugrott tovább ment. Hova? Maga sem tudta. Hirtelen egy nagy dombon találta magát, előtte gyönyörű völgy terült el. Ott . . . kert közepén . . . van még egy szép kis ház, fel van lobogóva, ablakai, erkélyei faágakkal, virágokkal van feldisztatva. A ház körül gyönyörű

virágos kert, a kertben vigan folydogáló kis patak, melynek hűs vizébe örvendezve mártogatták a vén fák lankadó lombjaikat. Esmélni kezdett — mintha már látta volna e házat, talán álmában — azonban akkor nem volt így feldiszitve. Béke — boldogság lakott ott — ott ő is nyugodt lesz — oda!

Lefele akart menni, de hiába erőlködött, az utat nem találta meg. És ez megfogható, hát miközük már egymáshoz neki és a szerencsének, boldogságnak. Hosszu bolyongás után vette észre, mikor az erdőből kiért, hogy az utat eltévesztette. A helyett, hogy ahhoz a szép házhoz ért volna, egy szép kis csinos álmás volt előtte. Apró kis házak öröm árban uszva voltak ott erdőtől körülvéve. Az emberek ünnepi ruhában, kíváncsi arccal siettek az álmás udvarára. Össze suttak bugtak, nevetgéltek, megjegyzéseket tettek: «a leány milyen kedves szép, olyan boldognak látszott a templomban. Hát még a férfi — mindjárt jönnek.»

Tehát van még vigság a világon? És ő nem kap már ebből egy szikrányit sem? Itt olyan jó minden, várt egy kicsit. Leült egy kissé tavolabb eső lőczára, fejét mellére hajtva ült ott.

Ma volt Irén lakodalma. Egész csendben történt meg az esketés a szomszéd falucska templomában, az esteli vonattal fognak elutazni. Az egész vidék szívéből vett részt a fiatalok ünnepében. Petesdorffék mindnyájan megnyerték a környék becsülését azon kevés idő alatt, míg itt laktak.

Legjobban azonban Irént szerették, szívből fakad az üdvözlés, a miért ide gyűltek. Hálás kezek diszitették fel az állomást, szerető szívek határozták el, hogy azok virágaiból font koszorúkat mondják ki a bucsusztól, akik tőle valami jót vettek — ah milyen sokan voltak.

Látnia kell, hogy mindnyájunk legjobb kívánatai kísérik útjára — volt a közhangulat.

A vártak megérkeztek, előbb a fiatal pár, azután a rokonok. Ott volt az öreg Haldenschwang báró is, meggörnyedve, a boldogság, a jól eső elégtétel érzete tükröződött vissza arczán.

Ott volt a petersdorffi földes ur, alig tudta felindulását legyőzni; neje egyik rokonának karján, így illet az ilyen ideges hölgyhöz. Ott volt a vidám testvérek csoportja, a boldogságtól sugárzó arcú vőlegény; a csoport központján volt a kedves fiatal menyasszony. Csendes komolyság ömlött el arczán; a fájdalom érzete, hogy annyi szeretetet itt kell hagynia, mondom a fájdalom érzete harcra szívében annak tudtával, hogy most már örökre egyesült azon férfival, a kit szívéből választott s így boldogságot visz új hazájába.

(Vége köv.)

TÁVIRATOK.

Bismarck halála.

Budapest, aug. 1. (Saját tud. táv.) Friedrichshruból írják: Tegnap délután ideérkezett többek között Posadowsky gróf is, a ki este 6 órakor tovább utazott Hamburgba. Hir szerint Bismarck herczeg holttestét azonnal bebalzsamozzák és a mauzoleum elkészültéig a kastélyban marad. A kastély kapuja előtt, a hová a részvét iverk vannak kitéve, egész nap nagy a tolongás.

Budapest, augusztus 1. (Saj. tud. táv.) Friedrichshruból sürgönyzik: Bismarck önmaga elkészítette sírfeliratát, melynek utolsó sora ez: »Római I. Vilmos császár hű nemes szolgája.« Hir szerint az ifju császárt rendkívül sérti a sírfelirat. Vilmos és neje holnap délelőtt utaznak Friedrichshrubába.

A közös pénzügyminiszter utazása.

Bécs, aug. 1. (Saját tud. távirata.) Kállay Béni közös pénzügyminiszter tegnap este Ischlbe utazott.

Tóth Kálmáné szabadlábán.

Budapest, aug. 1. (Saját tud. táv.) Tóth Kálmánét, az elfogott postásikkasztó nejét a vizsgálati fogságból szabadon bocsátották, mivel mindent tagad, a vizsgálat mindazonáltal folyik ellene.

A francia megyei tanácsosok választása.

Budapest, aug. 1. (Saját tud. táv.) Párisból jelentik: A megyei tanácsosok választása teljesen nyugodtan folyt le. A pártok aránya a tanácsokban nem változott.

Budapest, aug. 1. (Saját tud. táv.) Párisból sürgönyzik: A megyei tanácsosok választásáról reggeli 4 óráig érkezett jelentések szerint megválasztottak 785 republikánust és 128 konzervatívot. 38 pótválasztás szükséges.

A kossovoi ügy.

Budapest, aug. 1. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyból táviratozzák: A szerb követség tegnap jegyzéket adott át a portának, a mely magában foglalja az újabb sorozatát azoknak a kihágásoknak, a melyeket állítólag az albánok követtek el a kossovoi vilájetben a szerbek ellen. A jegyzék ismétli Szerbiának azt a kívánságát, hogy vizsgálóbizottságot küldjenek ki.

Elítelt olasz képviselők.

Budapest, aug. 1. (Saj. tud. táv.) Milanóból sürgönyzik: A katonai törvényszék de Andreis és Durati képviselőket 12 esztendei fogságra és a közhivatalokból való kizárára ítélte. Morgari képviselőt felmentették.

A háború.

Budapest, aug. 1. (Saj. tud. táv.) Madridból távirják: Ausztria-Magyarország, Német- és Franciaország nagykövetei érkeztek a külügyminiszterrel.

Hir szerint a gabona behozatalára 6 peseta pótvámot fognak vetni.

Budapest, aug. 1. (Saját tud. táv.) Madridból írják: A kormány még nem kapta meg az Egyesült-Államok választát a Cambon nagykövet által átnyújtott spanyol jegyzékre, de a külügyminiszter Párisból azt a távirati értesítést kapta, hogy a jegyzéket haladéktalanul megküldik.

Budapest, aug. 1. (Saját tud. táv.) Madridból távirják: Havannai távirat szerint az ostromzár nagyon szigorú. Egy amerikai hajó San Severinót bombázta, Matamzas tartományban.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, augusztus 1

Buza ősze	8.11
Buza tavaszra	8.31
Uj tengeri	4.92
Tengeri augusztusra	5.—
Rozs ősze	6.49
Zab ősze	5.32

Értéktőzsde.

Az irányzat gyenge.

Budapest, augusztus 1.

Salgótarjáni	632.—
Waggon-kölcsön	244.—
Villamos vasut	258.—
Osztrák hitel	359.25
Magyar hitel	393.75
Allamvasut	358.30
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	252.—
Magyar jelzálog	250.—
Magyar leszámítoló	262.—
Iparbank	104.50
Budapest közuti	391.—
Kereskedelmi	1435.87

Bécs, augusztus 1.

Az irányzat gyenge.

Osztr. hitel	358.75
Magyar hitel	393.—
Allamvasut	358.25
Birodalmi márka	58.82

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. augusztus 1-én.

Magyar aranyjáradék 4%	120.50
Magyar koronajáradék	98.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	159.—
Tiszabályozási és szegedi sorsjegyek kölcsön	139.25
Osztrák járadék papirban	101.70
Osztrák járadék ezüstben	101.50
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	101.—
1860. Osztrák államsorsjegyek	142.—
Osztrák magyar bankrészevény	910.—
Magyar hitelbankrészevény	396.25
Osztrák hitelintézeti részvény	359.50
Páris vista	951.—
Német birodalmi márka	58.80
London vista	119.95
Páris vista	47.52 ¹ / ₂
20 márkás arany	11.76

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Évadbrlet 89. szám.

Kisbrlet 87. szám

Páratlan.

Páratlan.

Ma kedden, 1898 augusztus 2-án
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:
SEBES VILMOS vendégfőléptével:

ZSIDÓNÓ.

Opera.

Személyek:

Császári helytartó	* * *
Arnold gróf	Kassai K.
Isabella	Perényi Margit
Gilbert de St. Mars, a templomrend nagy perjele	SEBES VILMOS
Albert, parancsnok	Török K.
Eleazar, ékszerárus	Mezey M.
Recha, leánya	Székely Irén
Theobald	Váradi M.
Tiszt	Landos A.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szerdán

FENYVESI EMIL vendégfőléptével:

Az államtitkár ur.

Vigjáték 3 felvonásban.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Eladó szőlő.

A városhoz közel a sötét ág oldalon **Szántó Sándor** tulajdonát képező szőlő örök áron eladó.

Értekezhetni **Böszörményi Géza** ügyvéddel F ő ú t c z a 799 sz. a.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Ermihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Ermihályfalva érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 28
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17						
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38						
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04						
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21						
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37						
Várad-Velence >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56						
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08						
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22						
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22						
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velence >	2 25	—	2 30	4 05	1 31						
Mező-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46						
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19						
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 56	3 21	4 56	2 50						
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32						
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08						
P.-Ladány >	4 05	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	8 51	4 27	6 04	4 36						
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03						
Nagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—						
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—						

Nagyvárad—Szeged.			Szeged—Nagyvárad.			Nagyvárad—Arad.			Arad—Nagyvárad.						
	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.				
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 07
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50
Cséffa >	11 0 —	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Kötegyán >	11 46	† 57	9 37	Kötegyán >	† 7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.							
Sarkad >	11 57	6 9	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Dobrest—Szombatság-Rogoz.							
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36		
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Nánhegyes ind.	† 6 34	† 8 21	Nánhegyes ind.	† 4 32	† 6 46		
Orosháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10		
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16								
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.			Vaskóh—Belényes—Nagyvárad			Nagyvárad—Gyoma			Gyoma—Nagyvárad.		
	V. v.	Sz. v.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.		V. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 30	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 40
V.-Velence >	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya >	† 4 42	† 2 43	Ósi >	6 08	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 43
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 25
Kardó >	4 50	3 27	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 56
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Sonkolyos >	† 5 58	† 4 15	Körös-szeg >	7 02	3 36	Vésztő >	6 12	5 33
Tasádfő >	6 07	4 31	Belényes-Ujlak >	6 10	† 4 27	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 08
Drág-Cséke >	6 30	4 45	Borz >	† 6 19	† 4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 22
Magyar-Cséke >	6 50	† 5 —	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 04
Dused >	† 7 05	† 5 12	Gyanta >	6 56	† 5 19	Iráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 13
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Hollód >	7 10	5 34	Kót >	9 19	5 14	Sakál >	7 48	7 49
Hollód >	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vésztő >	9 44	5 32	Körös-szeg >	8 11	8 18
Gyanta >	8 12	6 11	Dused >	† 7 55	† 6 34	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 33
Sólyom >	8 38	6 36	Magyar-Cséke >	† 8 07	† 6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 53
Borz >	† 8 53	† 6 50	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 12
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Tasádfő >	8 40	† 7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 30
Sonkolyos >	† 9 18	† 7 13	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	Nagyvárad—Ermihályfalva					
Belényes >	10 04	7 47	Kardó >	9 27	† 8 31	Ermihályfalva—Nagyvárad.					
Szudrics >	10 27	8 09	Félix-Fürdő >	9 40	† 8 45	Nagyvárad ind.	6 50	5 40	Ermihályfalva ind.	5 05	5 20
Lunka-Rézbánya >	10 56	† 8 21	V.-Velence >	10 01	9 09	B.-Püspöki >	7 17	5 57	Érselind >	5 37	6 01
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	Bihar >	7 44	6 20	Szekelyhid >	6 14	6 46

Szekelyhid—Margitta			Margitta—Szekelyhid		
	V. v.	V. v.		V. v.	V. v.
Szekelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45
Apátkeresztur >	10 46	8 41	Monos-Petri >	4 46	4 56
V.-Ábrány >	11 03	8 55	V.-Ábrány >	4 57	5 05
Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26
Margitta érk.	11 28	9 16	Szekelyhid ér. reg.	5 54	6 07

Fürdő-vonatok.											
Menetdíj khran állami vasuton			Szept. 15-ig			Szept. 16-ig			Szept. 15-ig		
I. o.	II. o.	III. o.	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig
—	—	—	—	—	11 27	—	—	6 19	—	—	10 23
—	—	—	8 07	9 38	11 32	—	—	6 30	8 07	10 30	—
30	15	10	7 50	9 24	11 17	—	—	6 09	7 53	10 13	—
40	22	15	7 38	9 11	11 04	—	—	—	—	—	—
40	22	15	7 35	9 08	11 —	—	—	—	—	—	—
40	22	15	7 24	8 57	10 42	—	—	—	—	—	—

Fürdő-vonatok.											
Menetdíj khran állami vasuton			Szept. 15-ig			Szept. 15-ig			Menetdíj khran közüti vasuton		
I. o.	II. o.	III. o.	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig
—	—	—	—	—	9 50	—	—	—	—	—	—
—	—	—	6 30	8 10	9 43	—	—	—	4 45	—	—
30	15	10	6 46	8 25	10 —	—	—	—	6 32	8 44	—
40	22	15	7 01	8 37	10 14	—	—	—	6 46	9 15	10 08
40	22	15	7 06	8 42	10 19	—	—	—	6 59	9 29	30 25
40	22	15	7 22	8 56	10 37	—	—	—	7 04	9 34	30 25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 20	9 51	30 25

A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.

Nyomatott lapulajdonos: Szent László-nyomda részvénytársaság Nagyváradon.